విషాదగాత్రి

సుగాత్రి జీవితంలో ఎదుర్కోబోతున్న కష్టాలకు ముహూర్తం ఆమె పుట్టినప్పుడు ఏడ్చిన ఏడుపుతో నిశ్చయమైంది. అయితే, ఆ ముహూర్తాన్ని ఏ జ్యోతిష్కుడూ నిశ్చయించలేదనుకోండి, అది వేరే సంగతి.

లోకంలో అందరూ పుట్టేటప్పుడు 'ఉంగా' అని గుక్కపెట్టి ఏడుస్తారు. అయితే, సుగాత్రి అలా ఏడవలేదట! ఆమె అచ్చంగా భైరవిలో ఏడ్చిందని ఆమె అమ్మమ్మ ఆ రాగాన్ని గుర్తుపట్టి చెప్పింది. ఆ మాటకు అప్పట్లో అందరూ నవ్వేశారు. ఆ తర్వాత కూడా చాలా ఏళ్ళదాకా ఆ విషయాన్ని ఆ కుటుంబంలో జోక్‌గా చెప్పుకునేవారు. అయితే సుగాత్రీ వాళ్ళ నాన్నగారు మాత్రం అత్తగారి మాటను సీరియస్‌గా తీసుకుని లేక లేక కలిగిన ఒక్కగానొక్క కూతురికి 'సుగాత్రి' అని పేరు పెట్టారు.

సుగాత్రీ వాళ్ళది వైదిక బ్రాహ్మణ కుటుంబం. ఆ కుటుంబంలో అంతా వేదం చదువుకున్నవాళ్లూ, రామాయణం పారాయణం చేసినవాళ్ళే తప్ప, సంగీత జ్ఞాన సంపన్నులంటూ ఎవరూ లేరు. సుగాత్రీ వాళ్ళ అమ్మమ్మకు మాత్రం సంగీతం పట్ల బోలెడు అభిమానం ఉండేది. ఆవిడ తమ ఊళ్లో ప్రతి ఏటా పెద్ద ఎత్తున జరిగే త్యాగరాజ స్వామి ఆరాధ నోత్సవాలకు క్రమం తప్పకుండా తప్పనిసరిగా హాజరయ్యేది. సుగాత్రి భైరవిలో ఏడ్చిందని ఆవిడ చెప్పినప్పుడు 'ముసలావిడ చాదస్తం కొద్దీ అలా చెబుతోం'దని సుగాత్రి తండ్రి తప్ప అందరూ కొట్టి పారేశారు. కాని ఆవిడ మాట భవిష్యత్తులో నిజం కాబోతోందని ఎవరూ ఊహించలేదు. సుగాత్రి సంగీతం పట్ల అభిరుచి చూపించడమే కాదు – గొప్ప గాయకురాలు కూడా అయిపోయింది.

కూతురికి సహజంగా అబ్బిన సంగీతాభిమానం చూసి సుగాత్రి తండ్రి చాలా సంబరపడిపోయాడు. చాలా చిన్న వయసులోనే ఆమెను తమ ఊళ్లో బాగా పేరున్న సంగీత విద్వాంసుడి దగ్గర శిష్యురాలుగా చేర్పించారు. సుగాత్రి కంఠం అచ్చం కోకిల గొంతులా శ్రావ్యంగా ఉండడం చూసిన ఆమె గురువుగారు ఆమె తండ్రితో, "సుగాత్రి

నిజంగా సుగాత్రేనయ్యా! సార్థక నామధేయురాలు. ఇంకా ముడి వజ్రమేననుకో, సానబెడితే గొప్పగా ప్రకాశిస్తుంది," అని చెప్పారు.

గురువుగారు చెప్పినట్లే జరిగింది. ఎనిమిదేళ్ళ వయసులోనే తమ ఊరి రామాలయంలో ఆమె మొట్టమొదటిసారిగా సంగీత కచేరీ చేసింది. మొదటినుండి మంగళం పాడేదాకా, సుగాత్రి గాన మాధుర్యంతో కచేరికి వచ్చిన వాళ్ళను మంత్రముగ్ధుల్ని చేసింది. ఆమె పాడుతున్నంతసేపూ ఏ ఒక్కరూ కూర్చున్న చోటునుంచి కదల్లేకపోయారు. ఆ రోజున ఆమెకు లభించిన ప్రశంసావర్షం అంతటితోనే ఆగిపోలేదు – రోజులు గడుస్తున్నకొద్దీ మరింత ఉధృతంగా కురుస్తూనే ఉంది.

క్రమంగా ఆంధ్ర రాష్ట్రం నలుమూలలకూ ఆమె కచేరీలు పాకిపోయాయి. ఆమె తియ్యని గొంతు వినడానికి జనం పెద్ద సంఖ్యలో రానారంభించారు.

ఆమె గురువుగారు ఆ సమయంలో ఆమెకు ఒకటే చెప్పారు. "చూడు సుగాత్రీ! ఇప్పుడు నీకు లభిస్తున్న ప్రశంసలు నిన్ను తప్పుదారి పట్టించే అవకాశం ఉంది. ప్రశంసవల్ల మనిషికి అహంకారం పెరిగే ప్రమాదం ఏర్పడుతుంది. ఒక్క విషయం ఎప్పుడూ గుర్తుంచుకో – నీ పాట విని ఎవరైనా నిన్ను మెచ్చుకుంటే అది అహంకరించాల్సిన సమయం కాదు, నీ పాటను మరింత మెరుగు దిద్దుకోవలసిన సమయం. ఈ లోకంలో ఇంతవరకూ ఎవరూ సంపూర్ణ విద్వాంసుడు కాలేదు, కాలేడు కూడా. అయినా సంపూర్ణ విద్వత్తు సంపాయించుకోవడానికే ప్రతి విద్వాంసుడూ ప్రయత్నిస్తాడు. నీ గమ్యం కూడా అదే కావాలి. ఈ లలితకళ నీలో ఇంకా పూర్తిగా వికసించలేదు. అందుకు సమయం పడుతుంది. నువ్వు సాధన చెయ్యాల్సిందింకా చాలా ఉంది."

సుగాత్రికి అంతంత పెద్ద మాటలు పూర్తిగా అర్థం చేసుకోగల వయసు ఇంకా రాలేదు. అయినా అదంతా తనకు అర్థమైనట్టే వినయంగా తలూపింది.

గురువుగారు తమ హితబోధ అంతటితో ఆపలేదు. "సంగీత సాధన పట్ల నీకు శ్రద్ధా, నీలోని ఉత్సాహమూ చూసి ఇంత చిన్న వయసులోనే కచేరీలు ఇవ్వడానికి అనుమతించాను. ఇప్పుడు నిన్ను హెచ్చరించకుండా ఉండలేను. ఎదుటివారిని నీ పాటతో మెప్పించగలగడం గొప్ప సంగతే. కానీ ఎదుటివారిని మెప్పించడం ఒక్కటే సంగీతానికి పరమావధి కాదు. ఆత్మానందానికి సంగీతం ఓ గొప్ప సాధన. ఆ రహస్యం అర్థం చేసుకోగలిగిననాడే నువ్వు గొప్ప విద్వాంసురాలివి కాగలవు," అన్నారు.

ఆ మాటల్లో సుగాత్రికి అర్థమైనవి రెండే రెండు విషయాలు – 'నువ్వు సాధన చెయ్యాల్సిందింకా చాలా ఉంది. నీకున్న శ్రద్ధా, ఉత్సాహమూ చూసే కచేరీలు ఇవ్వడానికి అనుమతించాను,' అనేవి.

ఆ మాటలకు అర్థం తేలికే – తను కచేరీలు బాగా తగ్గించుకోవాలి; సంగీత సాధనకు సమయం ఇంకా కేటాయించాలి. ఆమె అలా చేయడానికే నిశ్చయించుకుంది. ఆమె తండ్రి ఆమె నిర్ణయానికి అడ్డు రాలేదు.

కాలం గడుస్తోంది. కాలంతో పాటు సుగాత్రి సంగీత సామర్థ్యం కూడా వికసిస్తోంది.

క్రమంగా గురువుగారు ఆనాడు తనకు చేసిన హితబోధకు అర్థం ఆమెకు నెమ్మదిగా అవగతమైంది. ఏ కళ అయినా ఆత్మానందం కోసం సాధన చేసినప్పుడే వికసిస్తుంది. కేవలం ఇతరుల్ని మెప్పించడం కోసమో, డబ్బు సంపాదించడం కోసమో కళను మార్గంగా ఎన్నుకుంటే అది తేజస్సునే కోల్పోతుంది. అది మనసులోనే ఆమె ఏర్పరుచుకున్న అభిప్రాయం. ఆ అభిప్రాయంతో ఆమె గురువుగారు చెప్పినట్టు సంపూర్ణ విద్వత్తు సాధించడానికే నిశ్చయించుకుంది. కేవలం కళార్జన ఒక్కటే తన జీవితాశయంగా భావించుకుంది.

అంతవరకూ బాగానే వుంది. కానీ, ఆమె తీసుకున్న ఆ నిర్ణయం ఆమె కుటుంబంలో క్రమంగా కలవరపాటుకు దారి తీసింది.

సుగాత్రి కానీ, ఆమె తండ్రి కానీ గుర్తించలేదు కానీ, ఆమెకు వస్తున్న కీర్తి కుటుంబంలో మిగతావాళ్లెవరకీ నచ్చలేదు – ముఖ్యంగా సుగాత్రి తల్లికి. చివరికి సంగీతం పట్ల వల్లమాలిన అభిమానం ఉన్న సుగాత్రి మామ్మగారు కూడా ఆ విషయంలో బోలెడు సంశయాలు వ్యక్తం చేసింది.

"ఇదేం చోద్యమమ్మా! అమ్మాయి అత్తవారింటికి వెళ్ళేటప్పుడు మా పిల్ల బాగా పాడుతుందండి అని చెప్పుకోవడానికి మీ ఆయన సంగీతం నేర్పిస్తున్నాడనుకున్నానే గానీ, ఇలా పదిమందిలోనూ కూర్చోబెట్టి పాడిస్తాడని అనుకోలేదు," అని ఆవిడ సుగాత్రి మొదటి కచేరి నాడే చెప్పింది.

సుగాత్రి తల్లి మొదట్లో ఆ మాట అంతగా పట్టించుకోలేదు. అయితే సుగాత్రి కీర్తి పెరుగుతున్న కొద్దీ ఆమెకూ రకరకాల భయాలు కలగనారంభించాయి. ఆవిడ దృష్టిలో ఆడపిల్ల అత్తవారింటిని మెప్పించడానికి తప్ప అతిగా ఏదీ నేర్చుకోగూడదు.

సుగాత్రి కచేరీలు తగ్గించుకున్నప్పటికీ ఆమె కీర్తి మాత్రం తగ్గలేదు. పైగా రాను రాను ఆ కీర్తి పెరుగుతోంది కూడా. దాంతో కూతురు తనకు అందకుండా పోతుందేమోనని ఆ తల్లికి దిగులు పట్టుకుంది.

కూతురి ప్రతిభ చూసి తండ్రి మాత్రం మురిసిపోయేవాడు. ఆ ఆనందం చూసి మొదట్లో ఏమనడానికీ ఆవిడ సందేహించేది. కానీ రాను రాను న్యూనతా భావం భరించలేక ఆ

విషయంలో భర్తముందు సణగడం మొదలెట్టింది. సుగాత్రి తండ్రి ఆ సణుగుడు చాదస్తమంటూ నవ్వుతాలగా కొట్టి పారేసేవాడు.

సుగాత్రికి పద్నాలుగో ఏడు దాటిపోయాక ఆమె సంగీత సాధన విషయమై కుటుంబంలో గంభీరమైన వాతావరణం ఏర్పడనారంభించింది. ఆ విషయం ఇప్పుడు సుగాత్రి తల్లిని ఇబ్బంది పెట్టడం మాని ఏకంగా కలవరపెట్టడం మొదలెట్టింది. పదిమందిలోనూ కూచుని పాట పాడే పిల్ల. సుగాత్రిని చేసుకోవడానికి ఎవరు ముందుకొస్తారు? మంచో, చెడో పదిమంది నోళ్ళలోనూ కూతురి పేరు నానడం ఆమెకు బొత్తిగా ఇష్టం లేకపోయింది.

సుగాత్రి పెళ్ళి విషయం ఇప్పుడు ముచ్చట గాదు – సమస్య!

భార్య తన చెవిలో జోరీగలా పోరగా పోరగా, చివరికి సుగాత్రి తండ్రి మెదడులోనూ సందేహం తలెత్తింది. సుగాత్రిని సంగీత విద్వాంసురాలిగా చేయడానికి ప్రయత్నించి తను పొరపాటు చేశాడా? కూతురు ముచ్చట పడితే ఏవో నాలుగు లొల్లాయి పదాలు నేర్పించి సంతోష పెట్టి ఉంటేనే బావుండేదా?

సరే, జరిగిపోయిందేదో జరిగిపోయింది. ఇకనైనా సుగాత్రి పెళ్ళికోసం ప్రయత్నాలు ప్రారంభించడం మంచిది. ఆయన గట్టిగా ఆ నిర్ణయం తీసుకునే సమయానికి సుగాత్రికి పదహారు సంవత్సరాలు.

తన పెళ్ళికోసం అప్పుడే ప్రయత్నాలు ప్రారంభమైపోయాయని తెలుసుకోలేకపోవడానికి సుగాత్రి చిన్నపిల్ల కాదు. అయితే, ఆ విషయం ఆమెను ఆనంద పరచకపోగా, దిగులు పుట్టించింది. తనలో సంగీతం పట్ల ప్రేమ పెరగడానికి తండ్రి ఇచ్చిన ప్రోత్సాహమే సగం కారణం. అలాంటిది ఆ తండ్రే ఇప్పుడు తన సంగీత సాధనకు ఆటంకం కలిగిస్తున్నాడని ఆమె నిరుత్సాహ పడింది. పెళ్ళి చేసుకుని ఎవరికో భార్యగా బిడ్డల్ని కనివ్వడం కంటే గొప్ప ప్రయోజనం ఏదో తన జీవితానికి ఉందని ఆమె భావం.

కచేరీలు జరిపే విషయంలో తనతో సంప్రదించినట్టుగా పెళ్ళి విషయంలో ఎవరూ తన అభిప్రాయాన్ని కోరలేదు. ఎంత విచిత్రం! నాలుగు గంటలసేపు జరిగే సంగీత కచేరీకి తన అనుమతి కావాలి. ఒక జీవిత కాలాన్ని ప్రభావితం చేసే విషయంలో మాత్రం ఎవరికీ తన ఆలోచనలతో నిమిత్తం లేదు. తన ఇష్టానిష్టాలతో సంబంధం లేదు! ఆ చేదు అనుభూతిని ఆమె తన మనసులోనే దాచుకుంది తప్ప బయటికి వ్యక్తం చేయలేదు. అసలు జరగబోయేది ఆమె పెళ్ళి కాదన్నట్టుగానే పెళ్ళి ప్రయత్నాలు మాత్రం జరిగిపోతున్నాయి. ఆమె కూడా అదంతా తనకు సంబంధించనట్టు మిన్నకుండిపోయి, సంగీత సాధనలోనే మనసు లగ్నం చేయడానికి ప్రయత్నించింది.

రెండేళ్లు అలా పెళ్ళి ప్రయత్నాల్లోనే గడిచిపోయాయి. సుగాత్రికి తగిన సంబంధం ఆ రెండేళ్ళలో ఏదీ రాలేదు. ఒకవేళ వచ్చినా జాతకాలు కలవక తిరిగి వెళ్ళిపోయాయి. చివరికి సుగాత్రి తండ్రికి అర్థమైన నిజమేమిటంటే తన కూతురికి పట్టుబడ్డ అద్భుతమైన కళతో కానీ, ఆమె అందమైన రూపురేఖలతో కానీ ఎవరికీ పని లేదు. తామిస్తామన్న కట్నం సరిపోకనే చాలామంది జాతకాలు సరిపోలేదనే వంక పెట్టి వెళ్ళిపోయారు. కట్నం తర్వాతే సుగాత్రి కంఠ మాధుర్యాన్ని లెక్కలోకి తీసుకోవడానికి వాళ్లంతా ఇష్టపడ్డారు.

ఆ చేదు నిజాన్ని జీర్ణం చేసుకోవడానికి సుగాత్రి తండ్రికి కొంత సమయం పట్టింది. దాంతో ఆయన అహం దెబ్బతిన్నట్టయింది. పూర్వీకుల నుంచి తనకొచ్చిన కొద్దిపాటి మాగాణి తెగనమ్మ సుగాత్రి పెళ్ళి చేయడానికి సంకల్పించాడు.

చివరికి ఎలాగైతేనేం సుగాత్రికి ఓ సంబంధం కుదిరింది. పెళ్ళికొడుకు పేరు వరాహనరసింహశాస్త్రి. డిగ్రీ పాసై రెవెన్యూ డిపార్ట్‌మెంట్‌లో చిన్న గుమాస్తాగా పని చేస్తున్నాడు. తమ పుత్రరత్నానికి వచ్చే నెలజీతం కంటే పై ఆదాయమే ఎక్కువని అతగాడి తల్లిదండ్రులు పెళ్ళి చూపుల్లోనే ఘనంగా చెప్పుకున్నారు.

పెళ్ళి నిశ్చయమైన రోజున సుగాత్రి తండ్రి తన కూతురికి కాబోయే అత్తగారి ముందు చేతులు జోడించి ఒక్కటే విన్నవించుకున్నాడు – "మా అమ్మాయికి సంగీతమంటే ప్రాణం. పెళ్ళయ్యాక దానికి తల్లీ, తండ్రీ అంతా మీరే. మేము అప్పుడప్పుడూ వచ్చి చూసి పోయే బంధువులం మాత్రమే అవుతాం. పెళ్ళయ్యాక కూడా దాని సంగీత సాధనకు ఆటంకం రాకుండా ఉండడం కంటే ఎక్కువగా మేము కోరేదంటూ ఏమీ లేదు."

దానికి అక్కడే ఉన్న పెళ్ళికొడుకు తండ్రి – "దానికేం వంటా వార్పూ పూర్తయ్యాక శుభ్రంగా సంగీత సాధన చేసుకోవచ్చు" అన్నాడు.

పెళ్ళికొడుకు తల్లి భర్త మాటకు అడ్డొస్తూ, "ఆc, ఈ సంగీత సాధనలూ, గానా బజానాలూ అన్నీ ఎంతకాలం ఉంటాయిలెండన్నగారూ? నేనూ నా చిన్నతనంలో హార్మోనియం పెట్టె పట్టుకుని పదో మెట్టు దాకా సంగీతం నేర్చుకున్నాను. ఆ తర్వాత మా వరాహం పుట్టగానే ఆవైపే ధ్యాస పోలేదంటే నమ్మండి," అనేసింది.

దానికి సుగాత్రి తండ్రి మరోసారి ఆవిడకు నమస్కారం చేసి, "తమ దయ," అని మాత్రం అన్నాడు.

సుగాత్రి తన గురువుగారికి పూజ చేసి తనకు పెళ్ళి కుదిరిన వైనం చెప్పడానికి వచ్చింది. శిష్యురాలు తెచ్చిన పట్టు పంచె, ఉత్తరీయం అందుకుంటూ ఆయన "శుభ మస్తు" అంటూ దీవించాడు.

ఆ సమయంలో సుగాత్రి ఆయన వంక వింతగా చూసింది.

"ఎందుకమ్మా అలా వింతగా చూస్తున్నావు?" అడిగాడు.

"నాకిప్పుడు పెళ్ళి నిశ్చయం కావడం పట్ల తమ అభ్యంతరం ఏమీ లేదా, మాస్టారూ?" చాలా నెమ్మదిగా అడిగింది సుగాత్రి.

దానికాయన నవ్వాడు. "భలేదానివే. నువ్వు పసుపు కుంకుమలతో సౌభాగ్యవతివి కాబోతుంటే నాకభ్యంతరం దేనికుంటుంది?" అన్నాడు.

ఆ మాటకు సుగాత్రి ఏమీ అనలేదు. మౌనంగా ఆయన దగ్గర సెలవు తీసుకుంది.

పెళ్ళయ్యాక మొదటి రాత్రి వరాహ నరసింహశాస్త్రి భార్య దగ్గరికి వచ్చినప్పుడు అడిగాడు – "నువ్వు పాట చాలా బాగా పాడతావటగా?" అని.

"గురువుగారు నేర్పిన విద్య చేతనైనంతవరకూ నేర్చుకున్నాను," సమాధానం చెప్పింది సుగాత్రి.

"కాదులే, నువ్వు నిజంగానే చాలా బాగా పాడతావని విన్నాను. పెద్ద పెద్ద కచేరీలు కూడా చాలా ఇచ్చావటగా? అదంతా నిజమేనా, లేక మీ నాన్న వట్టి డబ్బా కొట్టుకున్నాడా?"

"కచేరీలు ఇచ్చిన మాట వాస్తవమే," అందామె.

"అయితే దేశమంతా నీ పేరు పాకిపోవడం నిజమేనంటావ్. మరైతే నేనెప్పుడూ నీ పేరు పెళ్ళి కాకముందు వినలేదేం?"

ఆ ప్రశ్నకు సుగాత్రి సమాధానం చెప్పలేదు. మౌనంగా ఉండిపోయింది.

"నువ్వెవర్లా పాడతావ్? సుశీలలా పాడతావా, జానకిలా పాడతావా?"

ఆ ప్రశ్నకు కూడా మౌనమే సమాధానమైంది.

"సరే, ఇప్పుడో పాట పాడు," అన్నాడతను.

"ఇప్పుడు నా పాటెందుకులెండి?" మంద్రస్వరంలో చెప్పిందామె.

"ఫర్వాలేదు, ఓ పాట పాడు. అడిగేది నేనేగా?"

సుగాత్రి సరేనన్నట్టు తలూపుతూ గురువుకు నమస్కరించి పాట మొదలెట్టింది. కల్యాణి రాగంలో ఆమె త్యాగరాజ కృతి ఒకటి పాడుతుంటే అతను కంగారుగా మధ్యలోనే అడ్డుకున్నాడు.

"ఏమిటీ, రేడియోలో ముసలమ్మలా ఆ పాట పాడుతున్నావ్!" అన్నాడు ఎబ్బెట్టుగా మొహం పెట్టి.

"నాకొచ్చిన సంగీతం అదే!" చెప్పింది సుగాత్రి.

"భలేదానివే. ఈ హింస రాగం పాడతావనేనా మీ నాన్న అంతగా టాంటాం కొట్టుకున్నాడు! నేనింకా ఏ సినిమా పాటో పాడతావనుకున్నాను."

"సినిమాల పాటలు నాకంతగా రావు. పోనీ, ఏ పాట పాడమంటారో చెప్పండి. పాడ్డానికి ప్రయత్నిస్తాను" అందామె.

"సరేలే, రానిదాన్ని అడిగి మాత్రం ఏం ప్రయోజనం. నేనింకా సినిమాల్లో హీరో హీరోయిన్ ఫస్ట్ నైట్ సాంగ్ పాడుకున్నట్టు కమ్మగా ఓ పాట పాడతావనుకున్నాను," అంటూ విసుక్కున్నాడతను.

అత్తవారింటికి వెళ్ళాక సుగాత్రికి నాలుగైదు రోజులు బెరుగ్గా గడిచిపోయాయి. ఓ పాట పాడమని కానీ, సంగీత సాధన చేసుకోమని కానీ ఆ ఇంట్లో ఎవరూ ఆమెను అడిగిన పాపాన పోలేదు. చివరికో వారం రోజుల తర్వాత తనే చొరవ తీసుకుంది. ఆ రోజున పెందలాడే నిద్ర లేచి తలారా స్నానం చేశాక పూజ గదిలో ప్రమిద వెలిగించి సంగీత సాధన ప్రారంభించింది.

ఆ రాగం కాస్తా చెవిని పడుతూనే అత్తగారు హడావుడిగా నిద్ర లేచి పూజ గదివైపు పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చింది.

"ఓసి నువ్వటే? పొద్దున్నే పూజ గదిలోకి ఎవరు దూరారా అని కంగారుపడి పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చాను. అయితే మీ నాన్న చెప్పిన సంగీత సాధన ఇదేనన్నమాట! రోజూ పొద్దున్నే ఈ కూనిరాగాలే మేమంతా వినాల్సి వస్తుందా?" అందావిడ.

సుగాత్రి సమాధానం చెప్పలేక తల వంచుక్కూచుంది.

ఇంతలో ఆమె మామగారు కూడా అక్కడికొచ్చాడు. "కోడలు కమ్మగా పాడుతుంటే పాడుకోనివ్వక అలా అంటావేమిటే?" అన్నాడాయన.

"మీకు తెలీదు మీరూరుకోండి. ఇలాగే అలుసిస్తే నెత్తికెక్కి కూర్చుంటుంది," అంటూ ఆయన చెవి కొరికిందావిడ.

సుగాత్రికి ఆ మాట వినిపించకపోలేదు.

ఆ రోజునుంచీ ఆమె తప్పనిసరై తన సంగీత సాధన వదులుకోవలసి వచ్చింది. దాంతో ఆమె అత్తవారింటికి వచ్చిన కొద్దిరోజుల్లోనే బాగా మందకొడిగా మారిపోయింది. ఏ పనిలోనూ ఉత్సాహం చూపించగలిగేది కాదు. కోడల్ని సాధించడానికి అత్తగారికి అదో వంకైపోయింది.

ఏదో మిష పెట్టుకుని కోడల్ని సూటిపోటి మాటలతో వేధించడం ఆమె దినచర్యలో ఓ భాగమైపోయింది. అయినా సుగాత్రి పన్నెత్తి అత్తగారికి ఒక్క మాట ఎదురు చెప్పేది కాదు.

సంగీత సాధన మానుకున్నంత మాత్రాన ఆ విషయంలో ఆమె కష్టాలు గట్టెక్కలేదు. అనుకోకుండా ఆమెకో కొత్త బెడద వచ్చి పడింది.

ఆమె భర్త పని చేసే ఆఫీసులో మిత్రులందరూ వచ్చి అతన్ని అభినందించారట. "కంగ్రాచ్చులేషన్స్ గురూ! మీ ఆవిడ చాలా గొప్పగా పాడుతుందటగా? పెళ్ళప్పుడు మాతో చెప్పలేదేమిటోయ్?" అడిగాడో సహోద్యోగి.

"ఆహా! విన్నారంటే మూర్ఛపోతారు!" వెటకారంగా అన్నాడు వరాహనరసింహశాస్త్రి.

"అంత గొప్పగా పాడుతుందా?"

"వట్టి సుత్తిరా బ్రదర్! రేడియోలో వచ్చే హింస ధ్వని రాగాలన్నీ పాడి ప్రాణం తీస్తుంది," చెప్పుకున్నాడు శాస్త్రి.

అంతవరకూ ఆ మాటలు మౌనంగా వింటున్న అశోక్ అనే సహోద్యోగి ముందు కొచ్చాడు. అతనెప్పుడూ మౌనంగా తన పని తాను చేసుకుపోయే రకం. అమ్మాయిలకు కూడా దూరంగా ఉంటాడు. అందుకే అతన్ని ఆఫీసులో అందరూ బుద్ధావతారం అని పిలుస్తారు.

"అయాం సారీ, మిస్టర్ శాస్త్రీ! మీ భార్య పట్ల మీకలాంటి అభిప్రాయం ఉండడం నిజంగా నాకు చాలా బాధ కలిగిస్తోంది. సుగాత్రిగారు చాలా గొప్ప వోకలిస్ట్. అలాంటి భార్య దొరకడం మీ అదృష్టం," అన్నాడతను.

"అలాగా! ఆవిడ గొప్పగా పాడుతుందని తమకెలా తెలుసు?" ఆరా తీశాడు శాస్త్రి.

"ఓసారి మా ఊళ్లో కూడా ఆవిడ సంగీత కచ్చేరీ జరిగింది. అప్పుడు నేనూ హాజరయ్యాను. ఆ కంఠస్వరం నిజంగా ఆవిడకు భగవంతుడు ప్రసాదించిన వరం."

అతనలా పరవశంగా చెప్పుకుపోతుంటే శాస్త్రికి ఒళ్లు మండింది. తన భార్యని పరాయి మగాడు అలా పొగడ్డం అతనికి ససేమిరా నచ్చలేదు. ఆ ఒళ్లు మంటను ఇంటికొచ్చాక భార్యమీద వెళ్ళగక్కాడు.

"ఛ ఛ! నేరకపోయి సిగ్గుమాలిన కొంపలో పెళ్ళి చేసుకున్నాను," అన్నాడు వస్తూనే.

సుగాత్రికి ఏం జరిగిందో తెలీక కళ్ళప్పగించి చూసింది.

శాస్త్రి మరింతగా ఒంటికాలి మీద లేచాడు. "బుద్ధీ జ్ఞానమూ ఉండక్కర్లా? పదిమంది పరాయి మగాళ్ళ ముందు కూచోబెట్టి నీచేత పాడించడానికి మీ బాబు పుట్టింది ఏ కొంపలోనా అని! ఈ రోజు నాకెంత అవమానం జరిగిందో తెలుసా? మా ఆఫీసులోనే నా కళ్ళముందే ఓ పరాయి మగాడు నిన్ను సిగ్గులేకుండా పొగుడుతున్నాడు."

సుగాత్రికి ఆ మాటలో విషయం అర్థమైపోయింది. దాంతో ఆమెకు కళ్ల నీళ్ళు తిరిగాయి. "నేనిప్పుడు కచేరీలు ఇవ్వడం లేదు," అంది తల వంచుకుని.

"ఉద్ధరించావులే!" అంటూ కస్సుమన్నాడు శాస్త్రి.

ఆ ప్రస్తావన అంతటితో ముగిసిపోతే బావుండేది కానీ, అతను పని గట్టుకుని రోజూ ఆమె ముందు అదే మాట ప్రస్తావిస్తూ ఆమె తండ్రిని తిట్టిపోయడం మొదలెట్టాడు. తన నేమన్నా పర్వాలేదు. అతను మాటిమాటికీ తన తండ్రిని అలా దుర్భాషలాడ్డం ఆమె సహించలేకుండా ఉండేది. వంట గదిలో ఎవరూ లేనప్పుడు తనలో తనే కుమిలి కుమిలి ఏడ్చేది.

అయితే అంతలోనే ఓ తమాషా జరిగింది.

త్యాగరాజ ఆరాధనోత్సవాలు దగ్గర పడుతుండగా పొరుగూరి నుంచి కొందరు పెద్దమనుషులొచ్చి సుగాత్రిని కలుసుకున్నారు. ఆ సమయంలో ఆమె భర్త కూడా అక్కడే ఉన్నాడు.

"మా ఊరి సత్యనారాయణస్వామి ఆలయానికి మేము ధర్మకర్తలం. రేపు త్యాగరాజు ఆరాధనోత్సవాలకు మీ చేత పాడించాలని వచ్చాం" అని చెప్పుకున్నారు వాళ్లు.

"నేనిప్పుడు కచేరీలు ఇవ్వడం లేదండీ," నమ్రతగా చెప్పింది సుగాత్రి.

"అంత మాటనకండి. మీ పేరు పదిమంది నోటా విని ఎంతో అభిమానంతో మీ పాట కోరి వచ్చాం. కాదనడం మీకు భావ్యం కాదు."

ఆ మాటకు శాస్త్రి మండి పడిపోయాడు. "ఓసారి చెప్తే మీక్కాదుటయ్యా? మీరు పిలుస్తూనే పరుగెత్తుకొచ్చి పదిమందిలో పాట పాడ్డానికి ఇక్కడ తేరగా ఎవరూ లేరు," అన్నాడు.

ఆ దురుసుతనానికి వాళ్లు కోపం తెచ్చుకోలేదు. "తేరగా రమ్మని పిలవడం లేదు బాబూ! ప్రతి ఏటా మేము త్యాగరాజ ఆరాధనోత్సవాల్లో మా కోవెలకొచ్చి పాడే సంగీత విద్వాంసులకు వెయ్యిన్నూట పదహార్లు దక్షిణ సమర్పించుకుంటాం," అన్నారు శాంతంగా.

"వెయ్యిన్నూట పదహార్లా?" అంటూ ఒకేసారి నోరు వెళ్ళబెట్టాడు శాస్త్రి.

వాళ్ళు తలూపారు.

"నిజంగానే ఇస్తారా, లేక ఇస్తామని ఎగ్గొడతారా?" అనుమానంగా చూశాడతను.

"ఇస్తామని ఎగ్గొట్టేంత పాపిష్టివాళ్ళం కాదు లెండి."

శాస్త్రి గబగబా గుటకలు మింగాడు. వెయ్యిన్నూట పదహార్ల ప్రస్తావన వస్తూనే అతని డాంబికం గాల్లోకెగిరిపోయింది.

బాప్‌రే, వెయ్యిన్నూట పదహార్లు! "సరే, మీరా మాట నిలబెట్టుకునేట్టయితే మా ఆవిడొచ్చి కచేరీ ఇస్తుంది వెళ్ళండి," అనేశాడు.

"నేను రాలేను," అంటోంది సుగాత్రి.

"నువ్వు నోర్మూసుకో!" అంటూ గుర్రుమన్నట్టు చూశాడు శాస్త్రి.

శాస్త్రి దేనికోసం వెళ్ళమని చెప్పినప్పటికీ సుగాత్రికి మాత్రం మరోసారి కచేరీ ఇచ్చే అవకాశం వచ్చింది. ఆ రోజున ఆమె మానసికానందం వర్ణనాతీతం. అదే తన జీవితానికి చివరి కచేరీ అయినట్టుగా తనకెంతో ఇష్టమైన రాగాలన్నీ పాడింది. ఎన్నో రోజులుగా సరైన సాధన లేకపోయినప్పటికీ ఆమెలోని సహజ గానమాధుర్యంతో శ్రోతలు ఉర్రూత లూగిపోయారు. చివరికి మంగళం పాడే సమయంలో 'అరె, అప్పుడే అయిపోయిందా?' అనే భావం అందరికి కలిగింది. ఆలయ ప్రాంగణం అమృతప్రాయమైన సంగీత సాగరంలో ఓలలాడింది. ఆ రోజున ఆలయ ధర్మకర్తలు ఆమెకు ఇచ్చుకున్న వెయ్యి నూట పదహార్లే కాక, ఆ ఊరి పెద్దమనిషి ఒకాయన మరో అయిదు నూర్ల పదహార్లు అదనంగా బహూకరించాడు.

ఆమె ఇంటికొస్తూనే శాస్త్రి ఆ డబ్బంతా తనే లాక్కున్నాడు. నామకార్థమైనా భార్య దగ్గర ఓ పది రూపాయలుంచలేదు. అయితే సుగాత్రి మాత్రం ఆ డబ్బుకోసం చింతించలేదు. ఆనాటి ఆ కచేరీతో ఆమెకు మళ్ళీ ప్రాణం పోసినట్టుగా అనిపించింది.

సుగాత్రి కచేరీ ఇచ్చిన సంగతి శాస్త్రి చెప్పకపోయినా అతని మిత్రబృందానికి తెలిసిపోయింది.

"ఏం వాయ్ శాస్త్రీ! మీ ఆవిడ సంగీత కచేరీ ఇచ్చిందటగా!" అంటూ కొర్రీ వేయడానికి వచ్చారు వాళ్లు.

"వచ్చిన విద్య వృథాగా ఎందుకు పోవాలని నేనే వెళ్ళమన్నాను," అంటూ ఫోజు కొట్టబోయాడు శాస్త్రి.

"ఏడిశావ్! వాళ్లే నూట పదహార్లో ఇచ్చి ఉంటారు. అంతే కదరా బ్రదర్?" అంటూ శాస్త్రి సంగతి తెలిసిన మిత్రుడొకడు ముక్కుసూటిగా అడిగేశాడు.

ఆ మాటలకు శాస్త్రి కిమ్మనలేదు.

సుగాత్రికి సంగీత కచేరీలు ఇంకా రాసాగాయి. కనీసం వెయ్యిన్నూట పదహార్లయినా ఇవ్వందే పంపనని షరతు పెట్టడం నేర్చుకున్నాడు శాస్త్రి.

సుగాత్రికి ఏమాత్రం డబ్బుతో నిమిత్తం ఉండేది కాదు. కచేరీలకు వచ్చే డబ్బంతా శాస్త్రే తీసుకునేవాడు. అందులో ఒక్క పైసా కూడా తనకు కావాలని సుగాత్రి నోరు తెరిచి అడిగిన పాపాన పోలేదు.

అలా సాగుతుండగా ఉన్నట్టుండి ఎవరో శాస్త్రి బుర్రలో ఓ కొత్త ఐడియా మొలిపించారు.

"అది కాదురా, బ్రదర్! మీ ఆవిడ అంత గొప్పగా పాడుతుంది గదా, సినిమాల్లో పాడించడానికి ప్రయత్నించ కూడదూ? అక్కడైతే ఇంకా డబ్బొస్తుంది," అంటూ ఉచిత సలహా ఒకటి పారేశాడు.

ఆ ఉచిత సలహా శాస్త్రిమీద మంత్రంలా పనిచేసింది. అదే మాట భార్యతో అన్నాడు.

"నేనా! సినిమాల్లో పాడ్డమా?" అంటూ నివ్వెరపోయింది సుగాత్రి.

"ఏం, ఆ హింసధ్వని రాగాలు పాడుకునే బదులు హాయిగా సినిమా పాటలే పాడొచ్చుగా? అక్కడైతే డబ్బులు కూడా ఎక్కువొస్తాయి," కసిరాడు శాస్త్రి.

"కానీ నేను పుట్టి పెరిగింది శాస్త్రీయ సంగీతంలో. సంగీతాన్ని అపభ్రంశం చేసే సినిమా పాటలు నేనెలా పాడగలను?" అందామె.

"ఏమో, అదంతా నాకు తెలీదు. నువ్వు సినిమాల్లో పాడి తీరాలంతే!" అనేశాడు శాస్త్రి.

సుగాత్రికి తన అస్తిత్వమే పోగొట్టుకుంటున్న అనుభూతి ఆ క్షణంలో కలిగింది. కానీ భర్త మాటకు ఎదురు చెప్పకుండా తల వంచుకుని కూర్చుండిపోయింది.

సుగాత్రి సినిమాల్లో పాడాలనే నిర్ణయమైతే జరిగిపోయింది. అయితే ఆమెను సినిమా ప్రపంచంలోకి తీసుకెళ్ళే దెలా? అది తోచక శాస్త్రి జుట్టు పీక్కున్నాడు. రోజు రోజుకీ అతని సణుగుడు ఎక్కువైపోవడం చూసి సుగాత్రే ఆ విషయంలో చొరవ తీసుకోవలసి వచ్చింది.

గతంలో తన సంగీత సభకు ఓసారి పెద్ద పేరున్న సంగీత దర్శకుడు కూడా వచ్చాడు. ఆ రోజున తన కంఠాన్ని ఆయన చాలా మెచ్చుకున్నాడు కూడా. సుగాత్రి ఆయనకో ఉత్తరం రాసింది. అయితే సమాధానం కోసం మాత్రం ఎదురు చూడలేదు. ఆ సంగీత దర్శకుడికి తన పేరు గుర్తున్నప్పటి మాట కదా!

అయితే ఊహించని విధంగా పక్షం రోజులు తిరక్కుండానే ఆమె ఉత్తరానికి సమాధానం వచ్చింది. మద్రాసులో ఫలానా అడ్రసులో తనను కలుసుకోవలసిందిగా రాశాడా సంగీత దర్శకుడు.

భర్తకు ఆ ఉత్తరం చూపినప్పుడు తనను మెచ్చుకుంటాడని అనుకుంది సుగాత్రి. అయితే అతను మాత్రం "ఓహో! నీకు పెద్ద పెద్ద వాళ్ళతో కూడా పరిచయాలున్నాయన్న మాట?" అంటూ వెటకారం చేశాడు.

అలాగని ఆ ఉత్తరాన్ని అతను నిర్లక్ష్యం చేశాడనుకుంటే పొరపాటు. సుగాత్రిని వెంటనే మద్రాసుకు బయలు దేరదీశాడు.

ఆనాటి గానసభలో ఆ సంగీత దర్శకుడిని పలకరించడమే తప్ప, ఆయనతో వాస్తవంగా పరిచయం ఏర్పడ్డం ఆమెకదే మొదటిసారి.

"చూడమ్మాయ్! హాయిగా శాస్త్రీయ సంగీతంలో ఆత్మానందం అనుభవించక, ఈ మాయాలోకానికి ఎందుకొచ్చావ్?" అడిగాడాయన.

సుగాత్రి ఆ ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పకుండా భర్తవైపు చూసి ఊరుకుంది.

అతను అర్థమైందన్నట్టు తలూపి, "సరే, రేపు నీకు వాయిస్ టెస్ట్ ఇప్పిస్తాను," అన్నాడు

ఆ మర్నాడు సుగాత్రి వాయిస్ టెస్ట్ ఇవ్వడానికి వెళ్ళింది. అప్పుడు శాస్త్రిని బయటే కూర్చోబెట్టి ఆమెను లోపలికి పిలుచుకెళ్ళాడాయన.

అక్కడ తామిద్దరు మాత్రమే వున్న సమయం చూసి, "ఈ వాయిస్ టెస్ట్ లాంఛన ప్రాయంగా జరుగుతోంది. నిజం చెప్పాలంటే నీ గొంతు మొదటిసారి విన్నప్పుడే నేను చాలా ఇంప్రెస్ అయ్యాను. నీ గొంతు మైక్రోఫోన్‌కి సూటు కాదంటే మ్యూజిక్ డైరెక్టర్‌గా ఇన్నేళ్ళ నా అనుభవం వృథా! ఈ వాయిస్ టెస్ట్ నువ్వు పాసవుతావనే నా నమ్మకం," అంటూ ఒక్క క్షణం మౌనం వహించాడు.

ఆ ధోరణిని బట్టి ఆయన చెప్పదలుచుకున్నది ఇంకా ఏదో వున్నదని అర్థం చేసుకుంది సుగాత్రి.

ఆయన నెమ్మదిగా మళ్ళీ నోరు విప్పాడు.

"ఒక్కమాట మాత్రం నీకు స్పష్టంగా ఇప్పుడే చెప్పేస్తున్నాను. మునుపట్లా నా సంగీతానికి ఇప్పుడీ ఫీల్డులో పెద్దగా డిమాండ్ లేదు. చిన్న చిన్న నిర్మాతలు మాత్రం నాతో పాటలు కట్టించుకోవడానికి ముందుకొస్తున్నారు. నిజం దాచకుండా చెప్పాలంటే నా చేతుల్లో ప్రస్తుతం వున్నవి రెండు సినిమాలు. ఈ రంగానికి నువ్వింకా కొత్తదానివి. నీ వల్ల నాకు మళ్ళీ దశ తిరుగుతుందేమో చూస్తాను. కొత్తమ్మాయి చేత పాడించడానికి నా ప్రొడ్యూసర్లు ఒప్పుకోకపోవచ్చు. కానీ, నాకున్న రెండు సినిమాల్లో ఏదో ఒకదాంట్లో నీకు కనీసం ఒక్క పాటైనా పాడే అవకాశం ఇస్తాను. నీకిచ్చే ట్యూన్లో బంగారం పండించే పూచీ మాత్రం నీది," చెప్పాడు.

సుగాత్రి మౌనంగా తలూపింది.

వాయిస్ టెస్టు జరిగింది. ఫలితమేమైందో తెలుసుకోవడానికి ఆమె మళ్ళీ ఆయన్ని కలుసుకోవలసి వచ్చింది.

"నేను చెప్పినట్టు నీ వాయిస్ టెస్టు బాగానే వచ్చింది. కానీ, నేననుకున్న పొరపాట్లే కొన్ని చేశావు," అంటూ ఆ పొరపాట్లేమిటో ఆమెకు వివరంగా చెప్పాడాయన.

సుగాత్రి ప్రాథమికంగా శాస్త్రీయ పద్ధతిలో పాడే విధానం సినిమాకు పనికిరాదు. దానికోసం ఆమె ఆ పద్ధతి వదిలేయాల్సి వుంటుంది.

ఆ మాట సుగాత్రి ఊహించనిది ఎంతమాత్రం కాదు. సినిమా పాటల్లో శాస్త్రీయ సంగీతాన్ని అపభ్రంశరూపంలో వాడుకుంటారని ఆమెకు బాగా తెలుసు. ఆయన చెప్పిన కొత్త పద్ధతిలో కొన్నాళ్ళు శిక్షణ పొందడానికి ఒప్పుకుంది.

సుగాత్రి సినిమాల్లో పాడబోతోందనే వార్త ఇటు అత్తింట్లోనూ, అటు పుట్టింట్లోనూ కలవరం రేకెత్తించింది. సుగాత్రిని సినిమాల్లోకి తీసుకెళ్లొద్దని ఆమె అత్తగారు శాస్త్రి ముందు నెత్తీ నోరూ కొట్టుకుంది.

"నీకేం తెలుసు? దానిచేత సినిమాల్లో పాడించి ఎంత డబ్బు సంపాయిస్తానో చూడు," తల్లి మాట లెక్కచెయ్యకుండా ధీమాగా అన్నాడు శాస్త్రి.

అదేం చిత్రమో, సుగాత్రి సినిమాల్లో పాడాలనే నిర్ణయం పూర్తిగా శాస్త్రిదైతే, అందుకు శిక్ష అనుభవించింది మాత్రం సుగాత్రే! సూటిపోటి మాటలతో ఆమె అత్తగారు వేధింపులు మరింత ఎక్కువ చేసింది.

అప్పుడే సంక్రాంతి కూడా వచ్చింది. ఆ పండక్కి పుట్టింటికి వెళ్ళిన సుగాత్రి అక్కడ కూడా నిరసన ఎదుర్కొంది. సినిమావాళ్ళంతా చెడిపోయినవాళ్ళేనన్న అభిప్రాయం వున్న సుగాత్రి తల్లి ఏకంగా కూతురు చచ్చిపోయినట్టే బిగ్గరగా శోకాలు కూడా పెట్టింది. ఆ పండగ పండగలా జరగలేదు.

ఎన్ని ప్రశ్నలు ఎదురైనా సుగాత్రి నిబ్బరంగా ఒకటే సమాధానం చెప్పింది. "నాకేమీ తెలీదు. మీ అల్లుడుగారు చెప్పినట్లు వింటున్నాను."

ఆ సమాధానం ఎవరికీ తృప్తి కలిగించలేదు.

సుగాత్రి గురువుగారిని చూడ్డానికి వెళ్ళినప్పుడు పాదాలంటబోతే ఆయన దగ్గరక్కూడా రానివ్వలేదు.

"ఆ గక్కడే! నేను నేర్పిన విద్యంతా అభాసుపాలు చేస్తూ నా పాదాలంటడానికి వచ్చావా? వెళ్ళిక్కడ్నించి!" అంటూ హూంకరించాడు.

సుగాత్రి ఆ ప్రశ్నకు అన్నిచోట్లా ఊరుకుంది. కానీ, గురువుగారి ముందు మాత్రం ఊరుకోలేదు, "నేను చేసిన తప్పేమిటి?" తల వంచుకుని నమ్రతగా అడిగింది.

"స్వచ్ఛమైన శాస్త్రీయ సంగీతాన్ని అప్రాచ్యం చేసి భ్రష్టు పట్టించడానికి తయారయ్యావ్. అది తప్పు కాదా?"

"క్షమించండి. ఆ తప్పు నాదేనంటారా?"

"కాకపోతే నాదా?"

"అనే నేననుకుంటున్నాను."

"ఏమన్నావ్?" అంటూ అదిరిపడ్డారు గురువుగారు.

సుగాత్రి గబుక్కున ఆయన పాదాలు పట్టుకుంది.

"మీ పాదాల సాక్షిగా చెబుతున్నాను. మీరు నేర్పిన విద్యను పాడు చేసే ఉద్దేశం నాకెప్పుడూ లేదు. కానీ, నేనందుకు సిద్ధపడ్డానికి కారణం మీరు కాదా? మీ మాటలు విని జీవితమంతా సంగీతానికే అంకితం చేద్దామని నిశ్చయించుకున్నాను. కానీ ఆ నిర్ణయం నుంచి నన్ను మళ్ళించింది మీరు కాదా? నాకు మాట మాత్రంగానైనా చెప్పకుండా నాన్నగారు నా పెళ్ళి నిశ్చయించినప్పుడు మీరొక్కమాటైనా అన్నారు కాదు. పైగా నన్నాశీర్వదించి పంపారు. ఇదంతా మీ ఆశీర్వాద ఫలమే మాస్టారూ! నా భర్త నోటివెంట మీ ఆజ్ఞనే నేను శిరసా వహిస్తున్నాను," అంటూ ఆయన ముందునుంచి లేచి నెమ్మదిగా బయటికి వెళ్ళిపోయింది.

గురువుగారు నిర్ఘాంతపోయి ఆమె వెళ్ళేవైపే చూస్తుండిపోయారు.

ఆమె తిరిగి అత్తవారింటికి వెళ్లిందో లేదో మద్రాసునుంచి పిలుపు వచ్చింది. ఆ సంగీత దర్శకుడు ఆమెతో ముందుగా చెప్పినట్టే ఒక్క పాటకి మాత్రమే అవకాశం ఇచ్చాడు. ఆ పాట పూర్తి చేసి రికార్డింగ్ రూం నుంచి బయటికి వస్తున్నప్పుడు ఆమె ఆమెకు తెలిసిన సుగాత్రి కాదు. శాస్త్రీయ సంగీతం నుంచి నేపథ్యగానంలోకి పరకాయ ప్రవేశం చేసిన సరికొత్త సుగాత్రి.

ప్రతిభ అనేది ఎక్కడున్నా ప్రకాశిస్తున్నట్టే సుగాత్రి పాడిన పాట ఆ ఏటి మేటి హిట్ కావడమే కాదు- ఆమెకా సంవత్సరం జాతీయ అవార్డు కూడా సంపాయించి పెట్టింది. మొదటి పాటే జాతీయ అవార్డు అందుకున్న నేపథ్యగాయనిగా ఆమె పేరు దేశమంతా వినిపించింది. ఆమెతోపాటు ఆ సంగీత దర్శకుడి దశ కూడా ఆ పాటతో నిజంగానే తిరిగిపోయింది. ఆయనకి నిర్మాతలు మళ్ళీ క్యూలు కట్టడం మొదలెట్టారు. ఆయన సంగీత దర్శకత్వంలో వచ్చే చిత్రాలన్నింటిలోనూ సుగాత్రే పాడింది.

సుగాత్రి ఇప్పుడు తెలుగులోనే కాదు, దక్షిణ భారత దేశభాషలన్నిట్లోనూ మేటి గాయని. క్రమంగా ఆమె పాడిన పాటలు హిందీ సినిమాల్లోనూ చోటు చేసుకోనారంభించాయి. దాంతో ఆమె జాతీయస్థాయి గాయనిగా గుర్తింపు సంపాదించుకుంది. చిత్రమేమిటంటే ఆమె సినిమాల్లో పాడిందని తీవ్రంగా అభ్యంతరం చెప్పినవాళ్ళే ఇప్పుడామెను పొగుడుతున్నారు. ఇప్పుడామెకు మద్రాసులో పెద్ద బంగళా వచ్చింది. బయట తిరగడానికి

ఫారిన్ కారొచ్చింది. బయటి ఊళ్ళకు వెళ్ళాలంటే విమానాల్లో ప్రయాణాలు. ఆమె అత్తగారికిప్పుడు ఆమె సాక్షాత్తూ లక్ష్మీదేవి!

ఓ రోజున ఆమెను చూడ్డానికి ఆమె గురువుగారే స్వయంగా వచ్చారు.

సుగాత్రి భావరహితంగా ఆయనకు స్వాగతం చెప్పింది.

"నా శిష్యురాలు ఇంతెత్తుకు ఎదిగింది గదా! ఎలా వుందో ఓసారి చూసిపోవడానికి వచ్చాను," చెప్పాడాయన.

సుగాత్రి శుష్క దరహాసం చేసింది.

"మీ శిష్యురాలు చనిపోయి చాలా రోజులైంది మాస్టారూ! మీరు నేర్పిన సంగీతంతో పాటే ఆమెకూ ఎప్పుడో అంత్యక్రియలు జరిగిపోయాయి. ఇప్పుడు మీరు చూస్తున్నది నేపథ్యగాయని సుగాత్రిని," అంది.

గురువుగారు నిట్టూర్చారు.

"నీ కోపానికి నేను కూడా కొంత కారకుణ్ణే అని ఒప్పుకుంటాను. కానీ, ఒకవిధంగా చెప్పాలంటే ఆ కోపం కూడా అర్థం లేనిదే అంటాను. నేనూ వివాహితుడ్నే. కానీ నా వైవాహిక జీవితం నా సంగీత సాధనకు అడ్డురాలేదే?" అన్నాడు.

"మీరు మగవారు మాస్టారూ! మీరనుకున్నది చేయడానికి ఈ లోకం ఒప్పుకుంటుంది," అంటూ ఆమె రెండు చేతులూ జోడించి ఆయనకు నమస్కరించింది. "ఓ ఆడపిల్ల తనకు ఇష్టమైన విధంగా జీవించే అధికారం, అవకాశం ఇకనైనా ఇవ్వమని మీ వంటి పెద్దవారందర్నీ వేడుకుంటున్నాను" అంది.

గురువుగారు ఆమె నుంచి సెలవు తీసుకుని వెళ్ళబోతూ కూడా ఆ మాట గురించి ఆలోచించుకుంటూనే ఉన్నాడు. సుగాత్రి తనకు బోధపడీ బోధపడని విచిత్ర వ్యక్తి అనిపించిందాయనకు.

ఆమె పట్ల ఎవరి ప్రవర్తనలో మార్పు వచ్చినా, ఆమె భర్త ప్రవర్తనలో మాత్రం మార్పు రాలేదు. ఆమె గొప్ప గాయని అయ్యాక అతను ఉద్యోగం మానేశాడు. ఆమె వ్యవహారాలన్నింటికీ అతనే మేనేజర్. ఆమెకొచ్చే డబ్బంతా కూడా అతనే తీసుకునేవాడు. సుగాత్రి జీవితానికిప్పుడు పరమార్థం ఒక్కటే – భర్తకి డబ్బు సంపాదించి ఇవ్వడం.

శాస్త్రికి ఇప్పుడు అన్ని దురలవాట్లూ వచ్చాయి. అచ్చంగా గుణనిధే అయిపోయాడు. తాగుతాడు. పేకాడతాడు. రేసులకు వెళ్తాడు. వ్యభిచరిస్తాడు. అతనంతగా పతనమైపోతాడని సుగాత్రి ఊహించలేదు.

కాలక్రమేణా ఆమె తల్లీ, తండ్రీ పోయారు. అత్తా మామా పోయారు. గురువుగారూ పోయారు. ఆమెకు తనవాళ్ళంటూ ఎవరూ మిగల్లేదు. ఒంటరితనం నుంచి బయటపడటానికి ఆమెకు పిల్లలు కూడా కలగలేదు.

రాను రాను ఆమె భర్త మరీ రాక్షసుడైపోయాడు. ఎంత ఇచ్చినా ఇంకా ఇంకా కావాలని పీడించడం మొదలుపెట్టాడు. చివరికి ఆమెను కొట్టడం కూడా అలవాటు చేసుకున్నాడు. ఆమె మాత్రం కిక్కురుమనేది కాదు.

ఆమె ఎంత కీర్తిప్రతిష్టలు సంపాదించినా, ఎంత డబ్బు గడించినా ఫలితం లేదు.

ఆమె పాట ఆమెది కాదు.

ఆమె జీవితం ఆమెది కాదు.

కాలం గడిచిపోతూనే ఉంది.

శాస్త్రి మారే అవకాశం లేకపోగా పూర్తిగా తాగుడుకు బానిసైపోయాడు. ఆరోగ్యం పూర్తిగా దెబ్బతింది. లివర్ చెడిపోయింది. రక్తపు పోటు ఎక్కువైపోయింది. రెండుసార్లు గుండెపోటు కూడా వచ్చింది. అయినా తాగడం మానలేదు. అతని తాత ముత్తాతలు సనాతన బ్రాహ్మణులంటే ఎవరూ నమ్మలేని విధంగా తయారయ్యాడు.

చివరికోరోజు అతను బాగా తాగి ఇంటికొచ్చాడు. ఆ సమయంలో అతను చెయ్యని రాద్ధాంతం లేదు. తాగిన మైకంలో అకారణంగా సుగాత్రిని తిడుతూ ఆమెని కొట్టడానికి చెయ్యి పైకెత్తాడు. ఎత్తిన చెయ్యి ఎత్తినట్టే వుంది. ఎలా వున్నవాడలాగే దబ్బున నేలమీదికి జారిపోయాడు.

డాక్టర్లు వచ్చారు. అతణ్ణి పరీక్షిస్తూనే పెదవి విరిచారు. అప్పటికే ప్రాణాలు పోయాయి.

సుగాత్రి ఏడవలేదు. కనీసం ఆమె కళ్ళు తడవనైనా లేదు. అతను రాక్షసంగా ప్రవర్తించినపుడు ఎలా మౌనంగా వుండిపోయేదో ఇప్పుడూ అలాగే వుండిపోయింది.

ఆమె సంసార జీవితం గురించి తెలిసిన వాళ్ళందరూ ఆమె జీవితంలో ఓ పెద్ద పీడ వదిలిపోయిందన్నారు. ఆ రోజునుంచే ఇంకా ఎంతో ఎత్తుకు ఎదిగిపోగలదన్నారు.

శాస్త్రికి అంత్యక్రియలు జరిగిపోయాక ఆమె యథాప్రకారంగానే రికార్డింగ్‌కు హాజరైంది.

సంగీత దర్శకుడు "వన్ టూ త్రీ" చెప్పాడు.

వాద్యాలు మోగడం మొదలైంది.

సుగాత్రి పాట పాడటానికి నోరు తెరిచింది.

నోరు తెరిచిందే గానీ ఆమె గొంతులోంచి పాట బయటికి రాలేదు. అస్పష్టంగా కొన్ని శబ్దాలు మాత్రం వినిపించాయి.

సంగీత వాద్యాలు ఆగిపోయాయి.

సంగీత దర్శకుడు బొమ్మలా నిలబడిపోయాడు.

సుగాత్రి మళ్ళీ పాడ్డానికి ప్రయత్నించింది.

అయితే ఆమె గొంతు లోతుల్లో ఎక్కడో ఆ పాట బయటికి రాకుండా చిక్కుబడిపోయింది. మళ్ళీ కొన్ని అస్పష్టమైన శబ్దాలు తప్ప మరేమీ వినిపించలేదు.

రికార్డింగ్ రూంలో ఉన్నవాళ్ళంతా విభ్రాంతులై చూస్తుండగానే ఆమె హెడ్‌ఫోన్స్ తీసి పక్కన పెట్టి నెమ్మదిగా అక్కడినుంచి బయటికి నడిచింది.

ప్రయోజనం లేని కళ నిస్సారం!

ఆమె కళకు ప్రయోజనం ఆమె భర్త!

అందుకే ఆ గొంతు మూగబోయింది!

ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక, ఏప్రిల్ 8-14, 1992